

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

(8:de årg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnokongressens Verkställande Utskott.

Stockholm 1913, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

<p>Nr 9 September</p>	<p><i>Prenumerationspris:</i> 1: 20 pr helt år, 60 öre pr halvt och 30 öre pr fjärdedels år. Lösnummer 10 öre.</p>	<p>Redaktör: Anna Lindhagen.</p>	<p>Morgonbris' expedition: SIGNE SVENSSON, Allm. Tel. 244 36, Upplandsgatan 85, 4 tr., Stockholm. Annonser å sista sidorna pris 15 öre pr mm.</p>	<p>1913</p>
---------------------------	--	--------------------------------------	--	-------------

August Bebel och kvinnorna.

Av Adelheid Popp.

Översättning ur Vorwärts för »Morgonbris».

De rättslösa, de förtryckta, de utplundrade kvinnorna ha förlorat en ädel, alltid till hjälp beredd vän. Män må böjda av smärta och fyllda av vemod stå vid August Bebels sista vilorum, de ha förlorat en stor ledare, en oersättlig förkämpe. Men kvinnorna ha förlorat mera. August Bebel var för kvinnorna den förste store väckaren, han var den första människan i proletariats stora armé, som i kvinnan såg den förtryckta, den förtrampade, den rättslösa. Hans röst har icke endast uppkallat kvinnorna till kamp för en ny världsordning, under vilken endast jämlikhet och frihet skall råda, han har även för männen klarlagt kvinnornas rättkrav. Han har skakat tusendens samvete vaket, så att de skulle

se det lidande, som pålagts kvinnorna. Han har som en av vår tids främste män känt förståelse för olikheten i könnens ställning. Han har skildrat kvin-

AUGUST BEBEL.

nan i hennes djupaste förnedring och skam, han har påvisat de kedjor, som fängsla kvinnans kropp och själ, som smida dem i lönarbetets samt hustru-

och moderspliktens dubbla trældom. Han har med enastående hån gått till rätta med den bestående ordningens stödjepelare, som förklara kvinnorna för underlägsna för att kunna döma dem rättslösa, samtidigt som de begära att hon bredvid moderskapets börda skall uthärda lönarbetets möda. August Bebel har i sin bok »Kvinnan och socialismen» påvisat, hur kvinnan var slavinna redan innan det fanns slavar. Ända in i mänsklighetens urhistoria har han sträckt sina forskningar över kvinnans ställning hos olika folk och raser och under olika religioner. Han har tilldelat den världserövrande socialismen uppgiften att även befria kvinnorna och göra dem till likvärdiga och likaberättigade människor.

Och denne vän ha kvinnorna förlorat! Den som med ojämförligt eldiga ord talat och skrivit mot alla fördomar, som verkat banbrytande inom socialdemokratin för kvinnans erkännande som likaberättigad, denne beskyddare och vän

ha kvinnorna icke mera. Vilken klass kvinnorna än tillhörde funno de i Bebel en förespråkare, då de behövde honom. Icke endast arbetar-

skorna, utan alla kvinnor hade i honom en vän, då de befunno sig i nöd. Han förordade i den tyska riksdagen kvinnornas likställighet med männen och lät ingen möjlighet gå förbi utan att påvisa, i vilken ovärdig ställning miljoner kvinnor leva. Då »Lex Heinze», det lagförslag, som rörde prostitutionens reglering, förekom till behandling i tyska riksdagen, var August Bebel fraktionens talare. Han tog tillfället i akt att gå till det ondas rot. Han gisslade de besittande klassernas förkastliga moral; de kunna icke umbära prostitutionen, men vilja icke bringa sina egna kvinnor och döttrar i beröring med den. Bebel gjorde upp räkningen med fariséerna och påvisade, att där det kvinnliga arbetet betalas sämst blomstrar prostitutionen starkast. Lika litet som de besittande klassernas kvinnor vilja sälja sina kroppsliga behag för pengar, skulle de breda lagrens kvinnor finna sig däri, om de ej tvingades av de sociala förhållandena.

»Vi säga er, edra sociala förhållanden, massproletariseringen, alstrar detta onda, som synes bli allt mera fruktansvärt. Men ni säga icke blott, prostitutionen finns, ni säga även, den är nödvändig, emedan stora kretsar av män behöva prostitutionen. Ni finna det i sin ordning. Jag menar däremot det vore självklart att man, om man vill straffa kvinnorna som prostituera sig, även måste straffa männen, som begagna och framkalla prostitutionen. Det vore endast konsekvent och rätt. Varför straffa det ena könet, men icke det andra? Varför just låta det kön gå straffritt, som bär den huvudsakliga skulden till prostitutionen?»

Så har Bebel gått tillrätta med varje orättfärdighet och med allt hyckleri.

Hur lyste och strålade icke ögonen på de proletärkvinnor, som sågo Bebel och hörde honom tala! Alla som läst hans bok om »Kvinnan» älskade honom. På tusenden har han med denna bok först öppnat ögonen, så att de erkänt sitt läge, sin ställning i samhället.

Även Österrikes proletärkvinnor har han givit mod och impulser. Hans litterära verk om »Kvinnan» har blivit den arsenal, ur vilken de hämtat sina vapen för sina första strider mot fördomar och trångsynthet och för sin befrielse. Då August Bebels namn flög över Wien entusiasmerades även kvinnorna. I Hermals, på landsvägen, vid Schwender och Wienberger ha de ur hans mun hämtat ny hänförelse. På de tyska partikongresserna, då det ännu gällde att erövrå en position för kvinnorna inom partiet, var han deras vän. Alltså icke endast vid offentliga förhandlingar. Ännu mer som rådgivare, som visade den rätta vägen, røjde undan hinder och underlättade kvinnornas arbete i partiet. Likaså vid internationella kongresser, alltid var Bebel en av de första och beredvilligaste att kämpa för kvinnornas rätt. Honom kan den internationella socialdemokratin framför andra tacka att den nu i sina led räknar en ståtlig armé av kvinnor. Och varje lands och nations socialdemokrati tackar August Bebel att de fördomar brutits

som upptornats mot kvinnornas verksamhet i partiet. Kvinnorna ha alla skäl att anse den dag, då Bebel för alltid gick bort, som en av de olyckligaste. Men då det, som var dödligt av Bebel, förtäres av flammorna, må varje arbetarekvinnå då stärka sin vilja, hämta kraft ur hans exempel, sörja för att hans ande, som icke dör, som lever i hans skrivna ord, skall finna ett hem överallt där proletärlidande kännes.

Barns och mödrars rätt.

Av Anna Lindhagen.

Frågan i svenska riksdagen och lämpliga utvecklingslinjer hos oss.

Redan år 1907 begärde riksdagen utredning med anledning av herrar P. Fahlbecks och P. Pehrssons motioner angående mera effektiva lagbestämmelser i syfte att bättre tillvarata utom äktenskapet födda barns och deras mödrars rätt. Med anledning av petitioner och uttalanden 1910 och 1911* gav regeringen i uppdrag åt lagberedningen och fattigvårdslagstiftningskommittén att avgiva särskilda förslag dels till lagstiftning, som på ett effektivt sätt tillgodoser utom äktenskapet födda barns och deras mödrars rättsliga ställning, dels ock till lagstiftning angående mera effektiva bestämmelser mot gifta familjeförsörjare, som försumma sin försörjningsplikt.

Motioner i samma syfte väcktes ock vid 1911 års riksdag av herrar V. Rydén och G. Kronlund.

Vidare är utredning av riksdagen begärd icke blott angående upphävande av ogift moders rätt till anonymitet utan även med anledning av herr V. Rydéns motion om möjlighet för utom äktenskapet fött barn att erhålla känneedom om sin fader.

1912 väcktes av herr V. Rydén motion angående oäkta barns arvsrätt efter fäder och fädernesfränder.

Vid 1913 års riksdag hade med anledning av regeringens förslag till barnpensionering i ämnet väckts följande motioner:

1:o. Av herr Pettersson i Södertälje m. fl. i 2:a kammaren, vari föreslogs:

»att riksdagen måtte hos k. m:t begära en allsidig utredning ej mindre

* Bakom fordran att få ändring i lagen angående försumliga försörjare har redan länge stått en bestämd folkmening, vilken tagit sig uttryck i riksdagsmotioner, såsom om fri rättshjälps åt ensamma mödrar, om effektiva åtgärder att efterhålla försumliga försörjare, om rätt för oäkta barn att erhålla vetskap om sina föräldrar. Vidare har svenska fattigvårdsförbundet särskilt tagit denna fråga om hand. Slutligen erinras om den petition till konungen från Stockholm och Stockholms län, som i december 1910 under-tecknades av 500 personer, alla arbetande inom verksamhet där erfarenhet vunnits om lagens brister i ifrågavarande fall. Liknande petitioner inlämnades även från Göteborgs och Uppsala län.

av frågan om pensioner till barn, än även de därmed sammanhängande frågorna om uttagande av barnförsörjningsbidrag från tredskande fäder och mödrar, om förskott å sådana bidrag från det allmännas sida, om skärpt kontroll över vården av barn och om förbättrad förmyndarevård samt efter utredningens avslutande snarast möjligt till riksdagen inkomna med de förslag, vartill densamma kan förandlea.»

2:o. Av herr Zetterstrand i 2:a kammaren vari, utom vad förut nämnts, även hemställdes om sådan ändring i regeringens förslag att pensionstillägg till ogift kvinna må utgå endast i den mån uppfostringshjälp från barnafader ej kan utfås.

3:o. Av herr V. Rydén i 2:a kammaren med hemställan om införandet av de grunder för barnpensioneringen som föreslagits i herr Brantings reservation samt av herr O. Mannheim i 1:a kammaren med förslag om att inkomstgränsen för erhållande av pension för barn skulle höjas med 50 kr. Vid inkomst därutöver skulle barnpension erhållas med avdrag av hälften av det belopp, varmed maximalbeloppet å 300 kr. för kvinna och 350 kr. för man översteges.

4:o. Av herr J. Berglund i 1:a kammaren och av herr C. Lindhagen och E. F. Hellberg i 2:a kammaren, vari hemställdes:

»att riksdagen med anledning av propositionens förslag om pensionering för barn till pensionsberättigad ogift moder måtte hos k. m:t anhålla att till de uppdrag om utredning angående barns rätt gentemot försumliga försörjare, som redan givits fattigvårdslagstiftningskommittén och lagberedningen, desamma även måtte få i uppdrag att inkomma med utredning angående sådan lagstiftning, varigenom för barn till ogift moder, övergiven och fränskild hustru bidrag till underhåll utbetalas av det allmänna, utan att ett hänvändande för att erhålla sådant bidrag behöver ske genom fattigvården och utan att det av mottagaren erhållna bidraget anses såsom erhållen fattighjälp.»

Det för avgivande av utlåtande om förslag till lag om allmän pensionsförsäkring tillsatta särskilda utskottet ansåg icke att barnpensionsfrågan kunde lösas vid 1913 års riksdag, emedan »åtskilliga av de frågor, som äro mer eller mindre nära förbundna med den nu ifrågavarande pensioneringens anordnande, ännu icke nått sin lösning i vårt land och delvis icke kunna förutsättas bliva lösta förrän i samband med den revision av vår fattigvårdslagstiftning, vartill som bekant förarbeten för närvarande pågå». I utskottets betänkande säges vidare: »Under sådana omständigheter har utskottet, ehuru det finner det med barnpensioneringen avsedda syftet behjärtansvärt, icke ansett sig böra förorda bifall till dess medtagande i nu förevarande lagförslag.» Utskottet

Lagstadgad 10 timmars arbetsdag för kvinnor.

Stockholms soc.-dem. kvinnors samorganisation och Soc.-dem. kvinnokongressens V. U. hade, med anledning av att å den internationella arbetarskyddskonferens, som skall hållas i Bern nästa månad, bland andra ärenden frågan om lagstadgad normalarbetsdag för kvinnor kommer att behandlas, utlyst ett möte tisdagen den 26 aug. i Folkets Hus för de fackligt och politiskt intresserade arbetarekvinnorna.

Schweiziska förbundsregeringen har utsänt ett förslag i frågan till de regeringar, vilka komma att bli representerade vid konferensen. Enligt detta skulle arbetstiden fixeras till 10 timmar pr dag och övertidsarbete skulle icke få äga rum under mer än högst 60 timmar pr år.

Inledare var fru Agda Östlund, som i sitt anförande framhöll, att en lag sådan som den, vilken nu ifrågasatts, icke skulle komma att få någon större betydelse i skyddsavseende i vårt land, efter som stora grupper av industriarbetare redan åtnjuta förmånen att arbeta endast 10 timmar pr dag. I en del fall är arbetstiden t. o. m. kortare än 10 timmar. Men däremot skulle en lagstiftning helt säkert medföra stora svårigheter för vissa arbetarskegrupper, särskilt inom säsongyrkena, och kommer att få samma verkan som det nyligen i vårt land utfärdade förbudet mot kvinnors nattarbete. En maximalarbetsdag blir till verklig nytta först då den omfattar både män och kvinnor och då den fastställer tiden till högst åtta timmar.

I debatten underströks ytterligare dessa synpunkter, varjämte man uttalade, att en lagstiftning rörande arbetstiden borde föregås av en effektiv minimilönslagstiftning.

ville emellertid ej heller förorda bifall till de ovannämnda skrivelseförslagen, enär utskottet ansåg det sannolikt "att de ämnen som där beröras redan äro eller inom kort skola bli föremål för utredning inom fattigvårdslagstiftningskommittén eller lagberedningen".

Reservation avgavs av herr Eriksson i Grängesberg för bifall till vad i herr J. E. Berglunds och herrar C. Lindhagens och E. F. Hellbergs motioner yrkats. 1:a kammaren beslöt i enlighet med utskotts majoriteten, medan däremot 2:a kammaren utan votering biföll ifrågavarande förslag om skrivelse.

Det framgår såväl av utskottets motivering, där man antar att utredning även utan riksdagsbeslut skulle komma att vidtagas, som av den opinionsyttring, vilken framgick av 2:a kammarens hemställan om utredning angående sådan alimentationslagstiftning som i motionerna avhandlats, att beaktandet av denna fråga anses av vikt i och för ett allsidigt bedömande av barnavårdslagstiftningen. Det är därför att hoppas att såväl lagberedningen som fat-

Till slut antogs följande resolution enhälligt:

»Mötet uttalar som sin mening, att det föreliggande förslaget om 10-timmarsdag för kvinnor som skydd blir helt obetydligt, då för det största antalet industriarbetande kvinnor både 10-timmarsdag och därunder redan förekommer; att särslagstiftning för kvinnor mindre skyddar dem än skärper konkurrensen mellan män och kvinnor på arbetsmarknaden och ökar svårigheterna för kvinnorna att genom självständigt arbete försörja sig.»

Kvinnorna och pensionsnämnderna.

Vi rikta uppmaning till kvinnoklubbar att se till, att kvinnliga kandidater från arbetarehåll bliva uppsatta till pensionsnämnderna.

Därvid torde klubbarna vända sig till arbetarekommun eller till soc.-dem. stadsfullmäktige på platsen för samråd.

I lagen föreskrives att »ledamöterna jämte ett lika antal suppleanter för dem väljas för fyra år i sänder, på landet av kommunalstämma eller kommunalfullmäktige, i städerna av stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, av allmän rådstuga. Valbar till ordförande eller ledamot (liksom suppleant) i pensionsnämnden är man eller kvinna (även gift), som är boende i kommunen, uppnått myndig ålder, äger medborgerligt förtroende och råder över sitt gods.» Det kräves således icke kommunal rösträtt för att vara valbar i detta fall.

Av intresse torde vara att se, i vilken utsträckning våra kvinnor bliva invalda, och uppmanas därför kvinnoklubbarna att omedelbart då kvinna från arbetarehåll blivit invald rapportera detsamma till V. U.

tigvårdslagstiftningskommittén skola komma att taga densamma under speciell utredning.

* * *

Genom det vid 1913 års riksdag framlagda barnpensioneringsförslaget har frågan om bidrag från det allmänna, oberoende av fattigvård, blivit aktuell. Av stor vikt synes mig vara att den väg, som lagstiftningsarbetet hos oss bör slå in på till skydd för ensamstående mödrars och deras barns rätt då ännu en försörjare finnes, men vilken försummar sin försörjningsplikt, bör gå i den riktningen att bidrag kan erhållas i förskott av det allmänna.

Genom sådan förskottsutbetalning, som delvis ej kan bliva ersatt, får visserligen samhället en stor utgift. Men denna utgift kan delvis uppvägas genom minskad fattigvård. Genom den merutgift, som ändock kan tänkas uppkomma, vinnes dock någon bestämd trygghet för mödrar och barn. Detta är ett kapital, vilket kommer samhäl-

let självt till godo, emedan det blir ett bidrag till att barnen, släktets framtid, kunna få det fysiskt bättre, och emedan det innebär även ett moraliskt värde, då därigenom mödrar och barn kunna bindas samman. Det är väl ock att hoppas att ett system, som ställer krav på barnafäderna, i längden skall verka ansvarsväckande. Det förhållandet att samhället betalar ut och sedan kräver igen, måste så småningom verka så, att det blir vanligare än nu är fallet att så pliktstroget som möjligt själv lämna detta bidrag till barnets underhåll utan myndigheternas ingripande.

Detta system måste emellertid vara förenat med inspektion, en fråga vilkens allvarliga betydelse särskilt framträder i detta sammanhang. Det torde därför vara på sin plats att här vidröra den.

Den som utfår bidraget skulle antagligen anse att just frihet från kontroll gör bidraget till en rättighet, för vilken man ej behöver utsätta sig för besök av främmande.

Såväl i Danmark som i Norge gör emellertid den uppfattningen sig gällande att samhället måste fordra kontroll över hur bidrag till barns underhåll användes.

En sådan inspektion kunde lämpligen hos oss läggas under hälsovårdsnämnden,* som redan har skyldighet att förrätta barninspektion i vissa fall, vilken inspektion då också skulle komma att bliva delaktig av de förbättrade bestämmelser, som kunna väntas bliva införda med omarbetandet av lagen om fosterbarns vård. I den händelse person som åtnjuter pension eller bidrag för barn även har fattigvårdsunderstöd, borde inspektionen förrättas endast av en myndighet, för att icke två olika myndigheter behövde inspektera.

Genom införande av obligatorisk inspektion, då bidrag mottages från det allmänna, bör en så effektiv kontroll uppstå, att fall där vanvård förekommer bliva kända. I sådana fall bör naturligtvis barnavårdsnämnden eller eventuellt särskilt upprättad förmyndareinstitution hava rättighet ingripa och framtaga föräldrar förmyndarskapet. Genom skärpt lagstiftning angående sedligt försummade barn, så att denna bliver utvidgad att omfatta även fysiskt försummade, samt strängare än hittills kan bevaka även inom äktenskapet fött barns rätt gentemot misshandel eller vanvård från föräldrar, bleve en sådan lagstiftning än mer effektiv.

Såväl enligt norsk som enligt dansk lagstiftning är liksom hos oss ogift mor sitt barns naturliga förmyndare. Att en "verge" skulle tillsättas för varje barn fött utom äktenskapet, vilket dock ej synes innebära att ogift mor ej skulle få vara sitt barns natur-

* Eller ock under en särskild barnavårdsmyndighet, som då också skulle hava uppsikt över barn, som nu inspekteras av hälsovårdsnämnden.

liga förmyndare, har såsom nämnts föreslagits i såväl Norge som Danmark (dock icke i danska förslaget vid 1913 års riksdag).

I förslaget till ny finsk lagstiftning, vilket i flera avseenden synes hava stora förtjänster, är icke heller ogift moder frångagen sin rätt att vara barnets naturliga förmyndare, men förmynderskapet kan frångåas henne. Dock synes uttrycket i själva lagtexten om lösaktighet såsom skäl för frångåendet av förmyndarrätten vara olämpligt införa, då detta uttryck kan bli föremål för divergerande tolkningar inom olika kommuner. Ett stadgande såsom i dansk lag "samt i övrigt då vergeraadet bestämmer det" skulle möjligen vara lämpligare.

Det måste anses otidsenligt att borttaga ur lagstiftningen ogift mors rätt att vara sitt barns förmyndare. Man går väl snarare på den linjen att stödja maternitetens princip och göra mödrarnas rätt allt mera gällande inom äktenskapet. Om genom samhällets försorg en särskild institution upprättas, som bevakar barnets rätt gentemot fadern samt där så behövs även emot modern, om genom hälsovårdsnämnden eller annan barninspektion alla barn, som mottaga bidrag från det offentliga, skola inspekteras, även om de vistas hos en av sina föräldrar, om vidare denna inspektion har skyldighet att anmäla fall av dålig vård för en barnavårdsnämnd eller en förmyndareinstitution, vilken har rätt att övertaga förmynderskapet — så blir detta garanti nog, om saken ordnas väl och skötes väl. Även en förmyndarinstitution enligt tyskt system — eller där modern icke är barnets naturliga förmyndare — utan endast kan utses därtill — är beroende av att den ordnas väl och skötes väl för att kunna fungera till verklig nytta. Men i förra fallet bibehålles, jag skulle vilja säga, det djupt moraliska i att icke utom äktenskapet fött barn genast vid födelsen särställles. Man vill minska den rättsliga olikhet, som nu finns mellan barn födda inom och utom äktenskapet. Må då ej en ny olikhet i stället införas!

I och med rätten för ensamstående moder att utfå bidrag från det offentliga bevakas barnets rätt till underhåll i de allra flesta fall, då det ju ligger i moderns ekonomiska intresse att söka bidrag. Ytterligare effektivitet skulle ju detta alimentationsystem medföra om även infördes skyldighet att vid ett utom äktenskapet fött barns födelse uppgiva vem som vore eller kunde anses vara barnafader, ett tvång som dock en god alimentationslagstiftning möjligen kan göra överflödigt.

Att få skyldighet lagd på myndigheterna att bevakas barnets rätt, i likhet med det system som sedan länge varit rådande i Norge, skulle på ett lämpligt sätt kunna komplettera en lagstiftning i enlighet med den i Danmark rådande, så

att även de barn, för vilka mödrarna ej begärde eller ej kunde erhålla alimentationsbidrag, kunde komma under någon samhällets kontroll. Även från det i Finland föreslagna systemet är uppslag i lagstiftning att hämta. Den institution, som då skulle hava i uppdrag att bevaka moders och barns rätt, borde vara kungl. maj:ts befallningshavande eller den han i sitt ställe förordnar. Lämpliga personer kunde i varje kommun förordnas till detta. Vill man icke lägga detta uppdrag i mindre kommuner på länsman eller annan tjänsteman, så kunde, såsom finska förslaget föreslår, barnavårdsmän* tillsättas, vilka också enligt detta förslag hava rättighet uppbära skäligt arvode. I Stockholm och andra av Sverges större städer behöfve inrättas ett helt verk i ungefärlig överensstämmelse med underfogdens kontor i Kristiania.

Då förslag till nya lagbestämmelser i dessa frågor hos oss är under utarbetande eller utredningar därom begäras, måste man fasthålla, att verklig trygghet för bidragets erhållande endast nås genom att kommunen själv lägger ut bidraget, då ju dels försumlig försörjare, även om densamma kan uppsåras och effektivt sätt finnes att direkt uttaga bidraget av arbetsgivaren, ofta kan sakna medel på grund av arbetslöshet eller sjukdom, dels bidraget omedelbart vid behov behöfver utfås.

Då vid utarbetandet av förslag till införande av liknande alimentationslagstiftning i svensk lagstiftning som i Danmark hänsyn kan tagas till de erfarenheter man vunnit i Danmark under lagens tillämpning, då vidare förslag till ändringar framlagts och delvis antagits, vilka förslag för oss i Sverige kunna tjäna till ledning, då slutligen den allmänna meningen i Danmark är att denna lagstiftning givit en förbättrad rättsställning till barn av försumlig försörjare, så synes intet skäl föreligga, varför icke även hos oss i Sverige utredning omedelbart bör företagas angående införandet av alimentationslagstiftning, varigenom bidrag från det allmänna av annan myndighet än fattigvården kan utbetalas i förskott.

Då sådan alimentationslagstiftning måste kompletteras bl. a. genom lagstiftning angående barnpensionering, bör om möjligt utvidgat förslag till barnpensionering föreläggas riksdagen samtidigt. Den stora bristen på lagstiftning hos oss i Sverige å de områden som beröra barnens rätt har den enda och negativa fördelen att förslag till ny eller reviderad lagstiftning på de områden, som beröra denna fråga, bör kunna utar-

* Annan titel vore kanske lämplig för ett uppdrag avsett att innehavas såväl av män som kvinnor.

betas i ett sammanhang. Förslag till moderskapsförsäkring bör därför också samtidigt framläggas, så även nya förslag angående lag om fosterbarnsvård och lag angående försummade barn. En stor vinst skulle ligga däruti att dessa lagförslag, samarbetade till överensstämmelse sinsemellan, samtidigt framlades inför riksdagen, så att enighet kunde vinnas inom barnavårdslagstiftningen.

Guds vilda fåglar.

Av Frida Landsort.

*Guds vilda fåglar flyga egna banor,
de bäras fram med egna vingars slag
igenom regn och solsken, natt och dag
och simma ej med dammens tama svanor.*

*Guds vilda fåglar räkna inga anor
en var av dem, hur liten än och svag,
stolt lyder blott sitt eget väsens lag
och frågar icke efter hönsens vanor.*

*Guds vilda fåglar sjunga egna sånger
om egen sorg och egen synd och ånger
och för att giva egna fröjder ljud.*

*Guds vilda fåglar ha sin egen kyrka,
sin egen tro, sitt eget sätt att dyrka,
och de ha ingen annan gud än Gud.
(Ur »Rytmer och rim», Ljus' förlag.)*

Egen jord.

Storbonden i X. församling var en till ytterlighet girig man. Han var allmänt fruktad av dem, vilka hade något med honom att göra. Gården skötte han med tillhjälp av sin ende son, som icke stod fadern efter, när det gällde att plåga och tyrannisera folket. Änkeman sedan flera år tillbaka skötte hushållet av en ung kvinna med namnet Karin, vilken var en godhjärtad varelse och fick lida mycket för sin husbondes brutalitets skull. Ofta uppstod strid mellan dem, ty hon kunde icke giva folket så klen kost, som husbonden fordrade. Karin hade i späda år mistat sina föräldrar, vilka varit statare hos storbonden, som trodde sig göra både Gud och människor en tjänst med att upptaga den lilla, värnlösa varelsen. Hennes barndom förflöt också tämligen drägligt, ty så länge "kära mor" levde, dugde det ej för storbonden att på något sätt mishandla eller förnärma den lilla. Sorgligt nog fick Karin icke länge behålla sin moderliga beskyddarinna, emedan hon efter en lång tids sjukdom snart skattade åt förgängelsen. Nu blev det

en dyster tid för Karin, vilken under "kära mors" ledning i tidigare år lärt sig att sköta hushållet, emedan hon nu fick ensam taga hand om det hela och sålunda måste arbeta mycket över sin förmåga. Hon skötte dock plikt-troget sitt arbete, fastän krafterna understundom tycktes svikta och hennes lemmar plågades på grund av överanstängning.

Storbonden tycktes ändock icke uppskatta värdet av att äga en sådan uppoffrande varelse i sin tjänst, ty för mer än tjänarinna fick hon icke räknas, ehuru hon ändock icke fick uppbära någon lön för sin möda, ty enligt storbondens mening var hon icke i behov av något mera än mat och kläder, om än det senare icke var mera än att Karin med knapp nöd kunde visa sig bland folk, som man säger. Nu hände det sig, att en ung man kom till gården, vilken icke liknade de övriga drängarna där i trakten. Det sades, att han var uppe ifrån landet och medförde många nya idéer, vilka voro riktade på förbättring av jordbruket. Följden blev, att storbonden gav honom friheter, vilka icke de andra kommo i åtnjutande av. Den unge mannen märkte snart vilken duktig flicka Karin var och gjorde allt för att vinna henne för sin räkning. Det uppstod snart en varm vänskap emellan dem, som så småningom övergick till verklig kärlek.

Storbonden märkte ingenting av allt detta och blev helt förvånad, då Karin en dag begärde att få tala vid honom. Karin, vilken alltid var en käck och modig flicka, började helt oförskräckt tala om huru väl Edvin och hon kommo överens och att de gärna önskade sig ett eget litet bo. — Jag tänkte därför bedja husbonden om en liten bit av vildmarken där borta, som ändock ligger alldeles obrukad och till ingen verklig nytta. Vi kunde kanske få göra dagsverken på gården och sålunda så småningom betala vad den kostar. På samma gång kunde jag även vara till nytta inomhus här, om det skulle behövas.

Storbonden brusade upp, ansiktet förmörkades av vrede. — Karin! yttrade han strängt: Huru kommer det sig att du, som endast innehaft tjänst hos mig, kan fordra något? Skulle icke Edvin och du vara nöjda med att såsom andra unga människor bliva stattare? Då ha ni ju ert levebröd utan några bekymmer. Har man hört på dylikt? Vilka fordringar folk hava nu för tiden! Tror du, att jag skulle släppa till jord åt er och på så sätt avsondra min egendom? Nej, hör du! Därav blir det ingenting.

— Ja, men, invände Karin, husbondens ägor skiljas ju av andras ifrån detta område och jag har hört yttringar om att husbonden tänkte sälja detta stycke, ty det ligger ju öde och är för övrigt bara sten och moras. Vi hade dock tänkt oss att genom mycket arbete detta missförhållande skulle kunna undanröjas och jorden bliva

brukbar. Men nu svek modet henne och hon började bittert gråta. Ödmjukt bad hon husbonden förlåta hennes djärvhet samt skyndade till sina göromål och lämnade storbonden ensam att reflektera över hennes oförsynta begäran. Karin syntes till det yttersta lugn, men inom henne utkämpades en het strid. När arbetet för dagen var slut träffade hon Edvin, vilken genast förstod att deras förslag ogillats. Han försökte att trösta Karin med, att de nog skulle finna en plats, där de kunde få sig en bit jord. Han tillade: — Vill du följa mig till min hemtrakt, så kanske vi ha bättre lycka där?

* * *

Under min vistelse i Stockholm åren 1893—94 blev jag på grund av sjukdom av läkare tillrädd att tillbringa en sommar på landet. Tillsammans med min kamrat begav jag mig till en skogrik trakt i det bördiga Östergötland. Bostad fingo vi i en liten röd stuga, belägen i utkanten av en skog. Övre lägenheten, bestående av endast ett litet rum, beboddes av en barnrik familj. Att fattigdomen tryckt sin stämpel på familjemedlemmarna det var något, som jag från första stund kunde se, men att nöden var så stor, som den i verkligheten var, det fick jag senare kännedom om. Tidigt en morgon väcktes vi av en sakta knackning på dörren. Då vi i största hast öppnade den, möttes vi av en liten gråtande flicka, som med bönfallande röst bad oss titta upp till mamma, vilken varit mycket sjuk under natten. Hand i hand med den lilla skyndade vi uppför trapporna och stego in i det lilla rummet. I sängen med en liten gråtandevarelse bredvid sig låg den arma kvinnan i svåra plågor; i en soffa och på golvet lågo de övriga barnen med bleka, förskrämda ansikten. Här var snar hjälp av nöden: ett hastigt bud efter läkaren. Den sjuka borde befrias från det gråtande barnet samt slutligen borde hela barnskaran flyttas till vårt rum och mat göras i ordning för att stilla deras hunger. Läkaren gav icke något hopp om förbättring i den sjukas tillstånd. Han endast förmådde lindra de svåra plågorna, varför vi snart hade det klart för oss att alla dessa små inom kort skulle vara moderlösa. Mannen, en järnvägsarbetare, befann sig högt uppe i Norrland och fastän vi meddelat honom förhållandet hade han ännu icke hunnit anlända. Det rörde mig djupt, då den sjuka flera gånger om dagen ängsligt och spörjande frågade: — Har han ännu icke kommit? Jag har så mycket att tala med honom om. Mitt hjärta klappade av ångest då jag såg huru det närmade sig slutet, tänkande att han icke skulle hinna fram i tid. Slutligen förlorade hon medvetandet och låg sanslös ett par dagar.

Vid varje steg utanför stugan trodde jag att mannen anlände. På afto-

nen sista dagen hon levde kom han. Uttröttad av den långa resan och nedbruten av sorg över sin hustrus tillstånd, kastade han sig på knä vid hennes dödsläger och klagande utbrast han: — O, att jag ändock skulle komma för sent! Karin, min älskade, trofasta hustru, kan du icke höra din Edvins stämma! Känner du icke längre mina varma smekningar? Hennes svar blev endast ett par korta dödsrosslingar. En brusten blick och allt var slut.

Mannens sorg och förtvivlan förmår icke min penna att skildra. Ensam med alla dessa små moderlösa var, såsom det syntes, för mycket för honom att bära. Vi gjorde allt för att trösta och hjälpa den stackars mannen; barnen behöllo vi hos oss, skaffade mat och kläder till dem samt ordnade och styrde om begravningen.

Då allt var överstökad och vi följt hennes stoft till graven, bad mannen oss sitta ned en stund för att lyssna till deras levnadsbeskrivning. I korta, avbrutna meningar beskrev han ovanstående skildring och nu, avbröt han sin berättelse, står jag här, en ensam, nedbruten man, med alla dessa små oförsörjda barn, vilkas lott blir att kastas ut i världen hit och dit. Hela vårt liv har varit rikt på motgångar, fattigdom och försakelse. Det var således ej underligt att min hustru dukade under. Hon har kämpat en hård kamp, utan att ha haft några fordringar på livet. Ofta, då jag rasade i vredesmod över att allt misslyckades för oss, lugnade hon mig och sade: — Den tid kommer nog, då fosterlandet kommer att inse, huru illa det gör, då det förmenar sina söner och döttrar en egen liten torva. Och nu, fortsatte han, har det dock förunnats henne några alnar av den dyrbara fosterländska jorden.

Jag kan ej annat än känna bittra och vemodiga känslor, då jag tänker på, huru annorlunda allt skulle varit, om vi i början av vårt äktenskap hade ägt en liten bit egen jord. Ej heller tycker jag, att det vore för mycket, om varje son och dotter i vårt kära fosterland, som önskar att försörja sig och de sina, bleve försedd med en liten del av den obrukade jorden.

Alltså, jorden åt fosterlandets söner och döttrar! Må detta bliva vårt valspråk!

Alma Jæger.

Alldeles bertsatt från den frågan om kvinnan som proletär är förtryckt, är hon det såsom könsvarelse i det privatkapitalistiska samhället. En mängd tvång och hinder, som mannen ej alls känner till, mota henne i allt hennes görande och låtande. Mycket, som är tillåtet för mannen, är henne förvägrat; många samhällseliga rättigheter eller friheter, som han äger, äro, om hon följer dem, ett fel, ja, en förbrytelse. Hon lider både som samhällsindivid och som könsvarelse. Det är svårt att avgöra i vilket hänseende hon lider mest, och fördenskull är den önskan begriplig, som så många kvinnor hysa, att de skulle hava varit födda av man- och icke av kvinnkön.

August Bebel.

Salomos ammas vävvisa.

Av Oscar Levertin.

*Ingenting nytt under solen,
hur du yves och tror.*

*Samma vävnad i stolen
spände min mormors mor.*

*Välj vad ränning och rutning som helst,
mönstret är tusende år.*

*Allting är gammalt. Gammalt är äldst.
Evigt skytteln går och går.*

Ingenting nytt under solen.

Minns det, storögda barn.

Gyllene levnadsspolen

ständigt för samma garn.

*Släkt är lik släkt som ärt lik ärt,
skördar ej vad den sår.*

Ormen biter sig själv i sin stjärt.

Evigt skytteln går och går.

Ingenting nytt under solen.

Alltid blott samma dans.

Älskog trakterar fiolen,

kväder om krona och krans.

*Drömmen därar i koja och torn,
avlar, vissnar, förgår.*

Himmel och helvete, hustru och horn.

Evigt skytteln går och går.

Ingenting nytt under solen.

Minns det, pilt i min vård!

Världen ej växer ur skalen.

Nöten är tanden för hård.

Tanken rullar som hjulet ikring,

yr av den cirkel den slår,

stupar till sist i sin egen ring.

Evigt skytteln går och går.

Ingenting nytt under solen.

Lusta, hunger och död

väva från polen till polen

väven av svek och nöd.

Blir du ej färdig, min vita dräkt?

Svepningsvitt är mitt hår.

Somma vid väven skall släkt efter släkt.

Evigt skytteln går och går.

P. Sabroe.

Vid den stora järnvägsolyckan i Danmark söndagen den 27 juli var ett av offren den bekante folketingsmannen P. Sabroe.

Han befann sig på resa till Varde, där han skulle hålla ett par möten, då den obarmhärtiga döden drabbade honom, och för alltid tystnade den röst, vilken outtröttligen talade för de smås, de misshandlade barnens sak.

Sabroe har från sin tidigaste ungdom varit knuten till den danska arbetare-rörelsen. Hans förmåga som agitator var sällsynt. Ingen förstod så som han att genom sina eldiga ord väcka hänförelse hos åhörarna.

Men om än hans livsgärning varit vigd åt barnen har han även varit verksam på många andra områden. Som medlem av tjänstehjonskommissionen har han utträttat ett stort arbete. Han fick bl. a. tillfälle att undersöka tjänstehjonens livsvillkor och särskilt bostadsförhållandena på de stora gårdarna. Sabroe blottade hänsynslöst alla missförhållanden, och bönderna voro åtskilligt upprörda när Sabroe anlände och rev upp all gammal slentrian.

Dock, hans huvudintresse var de fattiga proletärbarnen. Han undersökte förhållandena på de offentliga och privata uppfostringsanstalterna och drog fram i ljuset skandalösa saker ifråga om behandlingen av de hemlösa barnen. Det var isynnerhet två s. k. barnhem, Hebron och Flakkebjerg, som blevo föremål för Sabroes kritik. Förhållandena på dessa hem voro moraliskt genomruttna. Det lyckades Sabroe att avslöja all denna smuts och det elände, som de värnlösa barnen voro föremål för, och oaktat starkt motstånd — ty styrelserna på dessa hem hade ett kraftigt stöd hos de maktägande — slutade striden med fullständig triumf för Sabroe.

Resultatet av socialdemokratiens och främst Sabroes kritik blev barnlagen av 1 okt. 1905. Genom denna lag blevo alla privata såväl som offentliga barnhem underkastade statens kontroll. Man fick härigenom en garanti för en människovärdig behandling av fattiga barn.

1910 tillsatte regeringen en s. k. barnkommission, som skulle tillse att denna lag efterlevdes. Det föll av sig självt att Sabroe av sitt parti insattes som representant i denna kommission.

Sabroe var älskad av alla och främst av barnen och dem som i barnen se framtiden. För att hugfästa hans minne har bildats en Sabroefond att användas i proletärbarnens intresse, och troligtvis kommer en staty av honom att resas i Köpenhamn. A. St—y.

Agitera för

MORGONBRIS!

De finska valen.

Finlands socialdemokrater rycka framåt med allt större framgång. Det bevisa de sista lantdagsvalen, där socialdemokraterna åter vunnit fyra platser till på bekostnad av det reaktionära gammalfinska partiet. Av lantdagens 200 representanter besitta socialdemokraterna nu 90 platser. Oaktat den alltmer hotande politiska reaktionen, som gör allt för landet nyttigt arbete nästan omöjligt, och därav följande slapphet rycker socialdemokratin ändå framom andra partier i hopp på bättre och friare tider. Bland de 90 socialdemokraterna äro 12 kvinnor, de flesta med flerårig erfarenhet. De borgerliga ha endast 8 kvinnliga representanter. Således tillsammans 20 kvinnliga representanter. Vid de olika lantdagarna sedan den nya vallagens tillämpning voro kvinnorna representerade på följande sätt:

	1907	1908	1909	1910	1911	1913
Soc.-dem. . . .	9	13	12	10	9	12
Svensk.	1	3	4	3	3	4
Ungfinn. . . .	2	2	1	2	1	2
Gammalfinn. . .	6	6	4	2	1	2
Agrar.	1	1	—	—	—	—
Summa	19	25	21	17	14	20

Bland våra kvinnliga partivänner är att nämna bl. a. den kända tjänarinnefrågans förfaktarinna Miina Sillanpää. I sin tidigaste ungdom hade hon själv fått pröva tjänarinnans hårda lott, varefter hon efter många svårigheter har höjt sig till en känd agitator för tjänarinnefrågan och som sådan är mycket älskad bland arbetareklassens kvinnor.

Hilja Pärssinen har under flera år arbetat för folkets uppfostran som folkskollärlarinna och är en begåvad och entusiastisk talarinna.

Aura Kiiskinen är en energisk och outtröttlig agitator, som ofta företager resor omkring landet för att även till de avlägsnaste byar bringa kunskapen om socialismen.

Alma Jokinen spelar på kvinnornas ömmaste känslor, då hon vet att röra mödrarnas hjärtan. Hon känner deras känslor för barnen och då hon talar snyftar hela den kvinnliga åhörarskaran.

Nyvalda äro Hanna Kartinen och Sofia Hjulgren från Viborgs län, vilket ligger i östra Finland, närmast Ryssland, och vars invånare äro i närmaste beröring med det ryska skräckväldet.

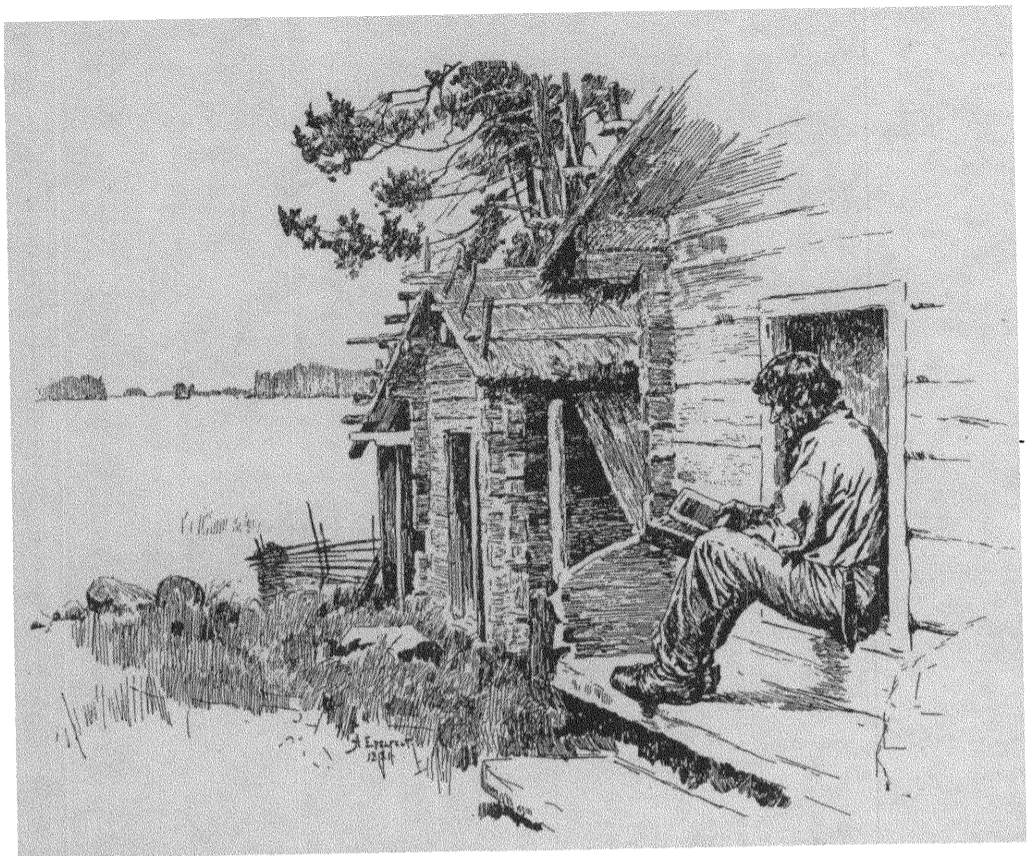
I februari nästa år samlas den nya lantdagen. Det är lång tid till dess och man lever i ständigt hopp, att förhållanden skola förändras. I den rättslösa ställning man befinner sig, lever man ständigt av den enda tanken, att tsarväldet skall krossas och förgås i sitt eget fördärv. Det är ju klart, att en stat, som bygger hela sin makt på galgar, gendarmeriet och pro-

vokationen, ej kan stå länge. Ju ivrigare den förföljer sina fiender — frihetskämparna — desto närmare är dess slut.

M. P.

När varje medlem i samhället har så mycket som han behöver och icke kränkes av sina medmänniskor, har han inget intresse av att skada andra. Avunden, ur vilken så utomordentligt många förbrytelser i vår tid stamma, är en känsla som är noga förbunden med våra egendomsbegrepp; i socialismens och individualismens rike skall den försvinna. Det är anmärkningsvärt, att avunden är en fullständigt okänd företeelse hos kommunistiska stammar.

Om nu staten icke skall regera, kan frågas vad den alls skall göra. Staten skall vara en frivillig förening, som organiserar arbetet och producerar och fördelar de nödvändiga varorna. Staten skall göra det nyttiga. Individerna skall göra det sköna. *Oscar Wilde.*

A. EDELFEIT: Finsk bonde.

Ulla Berhn.

Novell för Morgonbris av *Elma Lindgren.*

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Efter en stund saknade Tage sin fästmö. Han gick, sökande efter henne, genom rummen. Så upplyste någon honom om att Ulla lämnat balen. Tage blev bestört. Vad hade hänt? Hade hon blivit sjuk, eller vad i all världen var det? Han sade hastigt farväl till sina vänner och skyndade till det hotell han och Ulla tagit in på. Framkommen upplyste upppasserskan honom om att fröken Berhn kommit tillbaka, men att hon bett ej bli va störd. Detta brydde ej Tage sig om. Han var gränslöst förbittrad på sin fästmö. Vad var nu detta för dumma påhitt av Ulla, gå ifrån balen utan att säga till honom. Om hon också blivit sjuk, skulle hon dock bett honom följa sig. Han var ju snart hennes man. —

Han gick till Ullas dörr och knackade, men som inte något svar kom, försökte han öppna den. Det gick inte, dörren var riglad.

Tage blev utom sig. Han slog hårt på dörren flera gånger.

— Öppna, hör du Ulla, öppna! Vad menar du med dessa nycker?

Men dörren öppnades inte. Förbittrad slog Tage en sista gång på den, och gick sedan fram och åter i korridoren. Han skulle kunnat slagit Ulla, om hon visat sig nu.

Inne i sitt rum satt Ulla. Hon hörde nog Tage och tänkte visst inte undandra sig ett samtal med honom. Men just nu kunde hon inte. Hon var ej ledsen, ej glad, ej förtvylad. Hon kände

endast en förlamande känsla av besynnerligt lugn.

Så löstes då konflikten av sig själv. Hon hade nu fått klarhet, men en sådan klarhet, så grym, sårande just hennes ömmaste punkt.

Den man som hon hatat utan att känna, den hon avskytt för hans usla gärnings skull, en riktig tjuvgärning, han var nu hennes fästman, den skulle hon gifta sig med om några veckor. Gud ske lov att hon ej redan var gift med honom. Det fanns ingen ursäkt för en sådan handling som hans. Att fattiga, utarmade uslingar-blevo strejkbrytare, det kunde förklaras, nöden har ju ingen lag, men att en upplyst och bildad man gör något sådant endast för kariärens skull, det kunde inte ursäktas och förlåtas.

Hon mindes så väl den strejken, då var hon ännu kvar vid seminariet, hur väl hon följt med den. Hur hon formligt rasat över de unga män som vridit segern ur arbetarnas hand. Och vad var det för värden i den segern? Några fattiga kronor, litet mindre arbetstid för att få en litet lättare tillvaro. Dessa bildade unga män, som kommo från goda hem med vårdad uppfostran, och dock icke vetat bättre än att hjälpa till att slå dem som redan voro blodiga av de slag de fått. Och bland dessa, nej, i spetsen för dessa hade Tage stått, han, riddersmannen, typen för en ädel man. Jo, just en vacker, ädel man! Visst hade hon hört talas om den energiske unge agronomen, men hon minde sig ej ha hört hans namn. Aldrig ett ögonblick skulle hon dock ställt den lumpne, småaktige strejkbrytaren i samband med sin ädle, store fästman. Och det där arrendet som han talat så mycket om, det som gjort det möjligt för

honom att gifta sig, det var belöningen, lönen för den onda gärningen. All hennes kärlek för honom kändes död. Hon kände avsky och hat för denne man, som sålt sitt människovärde för en hög guld. —

Nu hade hon klarhet, nu såg hon vägen, nu kunde han få komma in. Inte en röst i hennes inre höjdes till hans försvar. Han var dömd.

Ulla öppnade dörren.

Tage gick fortfarande i korridoren. Hans vrede hade börjat lämna rum för oro. Kanske Ulla var allvarligt sjuk, kanske låg hon nu därinne och vred sig i plågor, och så hade han burit sig så illa åt nyss. När han nu såg henne stå i dörren, till synes frisk, blev han glad och skyndade till henne. Men hans glädje väckte ej något gensvar hos henne. Stelt och allvarligt höll hon upp dörren för honom. Han kände sig förvirrad av hennes underliga sätt, och gick tyst in i rummet.

Det var Ulla som först bröt tystnaden. Hennes röst gav en likhet med skarpt, kallt, hårt stål.

— Jaså, du Tage, du är en strejkbrytare!

Tage blev alldeles förvånad. Detta var det minsta han väntat sig.

— Vad menar du?

— Det jag säger. Du är alltså den, som med berätt mod för egen vinning förstörde den hårda stridens frukter för vårt lands sämst avlönade arbetare.

— Menar du lantarbetarestrejken för två år sedan, så har du både rätt och orätt. Jag var vad du kallar strejkbrytare, men ej för egen vinning utan för att rädda skörden och därmed stora värden åt vårt land.

— Jaså, för att rädda skörden. Tänkte du aldrig en tanke på att då, när du

Den fattiges klagan.

*Vad gör det väl om vi lida
brist på vårt dagliga bröd,
blott stilla vi kämpa och strida
och icke klaga vår nöd.*

*Vad gör det om krafterna svikta,
om kroppen blir skröplig och svag,
blott tåliga in i det sista,
ty nöden den har ingen lag.*

*Vad gör det om rosen på kinden
får vika för färgen den grå,
om likt agnar vi strös utav vinden,
blott icke vi klaga ändå.*

*Vad gör det se'n när vi bäddats
uti en för tidig grav,
vi kunde väl ändock ha räddats,
men ingen oss hjälpen gav.*

*Vad gör det när tiden förrunnit
och stoftet är gömt uti mull
om vårt liv utan glädje försvunnit
i en värld utav lidande full.*

ALMA JÆGER.

Agitera för Morgonbris!

Under min vistelse i Stockholm har jag haft att göra med personer ur olika kretsar, och då jag råkade nämna Morgonbris, blevo mina åhörare förundrade. "Morgonbris? Vad är det för något?" De hade aldrig vetat, att en dylik tidning existerade.

Vems är felet, att vårt kvinnoorgan är så litet känt bland publiken? Det är ditt fel, du läsare, emedan du ej gör något för att sprida den. Det är ditt fel, att den ej kan utkomma oftare än blott en gång i månaden. Agitera, tala för Morgonbris, varthän du än går! Tag tidningen med dig och visa huru vackra bilder finnas tryckta i den, läs något därur och tala med dina grannkvinnor om ett kvinnoorgans betydelse för kvinnosaken! Det skall ju uttrycka vårt förtryckta och försmäktade köns tankar och strävan, genom det skola vi framställa vår mänskliga fordran till de maktägande, i det kunna vi resonera om olika frågor och spörsmål, som intressera oss i vår utveckling, genom det få vi vetskap om våra systrars framsteg i andra länder. — Se, allt detta får du från det lilla bladet, om du blott ville skaffa dig det. Läs det! Prenumerera på det fort! Skriv i det! Skriv om den undertryckta kvinnans uppvaknan-

de från hennes långa sömn! Skriv det så gripande, att läsaren skall rysa vid tanken på vad allt kvinnan har måst utstå! Framställ den vaknande kvinnans fordran om rösträtt och andra mänskliga rättigheter i sådana ordalag och så genomträngande, att de skola klinga även till de döväste öron, så att ingen mer må fråga "vad Morgonbris är för något"! Morgonbris skall vara nämnd överallt i alla kretsar, den skall vara arbeterskornas älsklingsblad. Vi måste avslöja kapitalismens grymheter i vårt blad, vi måste visa kvinnornas förtryck under kapitalets ok, deras nödställda ställning med svältlöner i nutidens organiserade samhällsordning, deras lidanden, då deras män och söner bortrövas dem, då deras döttrar störtas i olyckor. Allt detta och tusen andra saker skola uppdragas och komma fram i vårt eget blads spalter. Huru känt är icke vårt finska broderorgan "Työläisnainen"? Hur stor uppståndelse väckte den icke, då den förfäktade t. ex. tjänarinnornas fråga? Och dess redaktörer äro vitt berömda; de äro både älskade och hatade för sitt ihärdiga arbete. Man måste göra mera väsen av sig, man måste höja sin röst för att bli hörd. Man får ej tröttna vid att förklara samma sak tusen gånger för att bli förstörd. Man måste oftare samla talrika möten och i kraftiga ordalag vinna massornas sympati

räddade skörden, slog du fattigt folk, folk som förut voro slagna?

— Du är överspänd, Ulla. Vad menar du egentligen? Tror du att känslöstämningar och mjäkighet passar för dem som stå som arbetsgivare, bedrager du dig. Det måste vara verkliga män att avgöra sådana frågor. Du skall inte låta ditt hjärta tala högre än ditt förnuft!

— Jag vill låta rättvisan tala. Vad hade du egentligen i den striden att göra? Var du arbetsgivare?

— Nej, men tänkte bli.

Tage förlorade tålmodet; förhöret uttråkar honom.

— Sluta upp med dessa barnsliga frågor, Ulla, du förstår i alla fall inte denna sak. Tala i stället om varför du lämnade balen så brådstörtat, utan att säga till mig.

Ulla förbigår hans senaste fråga, hon tar ringen av sin hand och räcker honom.

— Kanske förstår jag det inte, men jag förstår dock att en man som ej har hjärta för de fattiga kan jag ej tillhöra. Tag din ring och låt det vara slut mellan oss. Älskade jag dig ock högre än mitt liv, kunde jag dock ej förlåta dig detta.

— Är du galen, Ulla, tycker du detta är någon orsak att bryta för. Skall en handling jag faktiskt gjort i ädelt syfte, för fosterlandets skull, skilja oss åt?

Ulla går in på honom och ser honom fast och mörkt i ögonen.

— Säg, Tage, gjorde du det endast för skördens skull? Tänkte du ej en enda gång på att denna stora tjänst du gjorde dessa rika godsägare skulle verka

välgörande på din framtid, som just då ej såg vidare ljus ut?

Tage kunde ej möta hennes blick, han såg åt sidan. Förneka de själviska motiven kunde han inte.

— Det kan väl hända att även det hade inflytande på mig, men i så fall var det väl ingen synd. Det är ju bra om man kan få de egna intressena att sammanfalla med de allmännas.

Ulla hänskrattar.

— Ord har du gott om, vackra förklaringar. Men säg, tänkte du aldrig på att du faktiskt tog brödet från arbetarnas barn?

— Var nu inte barnslig, Ulla. Vad ha vi med dessa arbetare att göra. De äro födda och fostrade i nöd och umbäranden, tror du de känna det, ej vana vid annat som de äro? Inte ett dugg gör det dem. Men så kommer en fördömd socialist och talar om för dem att de lida nöd, att de svälta både andligen och lekamligen. Och strax äro de färdiga att följa denne. Vet du, arbetarna voro mycket belåtnare förr, när deras arbetsdag började 4 om morgonen och lönen ej var hälften så stor som nu. De voro glada jämt då. Under sång gingo de till och från arbetet. Nu sjunga de också, men det är hatets sånger. Vart har nu deras glädje tagit vägen?

— Den glädjen de kände då var djurets, dragarens glädje över att den fick behålla livet när allt annat togs ifrån dem. Den glädjen skola vi ej önska dem tillbaka. Nu ha de äntligen vaknat. De ha sett att de äro människor,

men människor som leva i ofrihet och nöd. Därav kommer hatets sånger.

Tage tyckte ej om så långa resonnement. Han tyckte Ulla var överspänd, detta ville han ta bort, men han såg och hörde att det tjänade ej något till. Ett sista försök ville han göra för att hindra en brytning.

— Ulla, kära — han nalkades henne och försökte fatta hennes hand — låt nu det förflutna vara glömt. Jag lovar dig att aldrig mer bli strejkbrytare.

Men Ulla drog sig bort från honom, — Det gör detsamma, Tage. Jag kan i alla fall inte bli din hustru.

Nu var Tages tålmod slut.

— Jaså, du kan inte det. Är du rädd att bli förföljd av arbetarna om du gifter dig med en strejkbrytare? Du är hysterisk och galen, det är vad du är.

— Är jag hysterisk för det jag håller på att varje människas plikt är att lätta, ej tynga, på de tunga bördorna på de fattigas skuldror? Vad är då du, som har dragit mäns förbannelser, hustrurs klagan och barns stilla jämmer över dig. Vad är du?

— Jag är en strejkbrytare, och är det något jag är stolt över, så är det just den titeln och dess orsak.

Han är vred nu, Tage, han hatar henne, kvinnan, som skulle blivit hans brud. De stå mitt emot varandra och hatet bär bud mellan dem. Så pekar Ulla på dörren.

— Gå! säger hon.

Han går hänskrattande, Hans skrott ljuder länge i hennes öron.

och hjälp, man måste skriva innehållsrika artiklar, som skulle vinna genklang hos de förtryckta och ångest hos de maktägande för proletärkvinnans vaknande. Man måste skaffa flera prenumeranter åt tidningen och därför annonsera om den, sälja den överallt i staden och utom staden.

Försök att hjälpa till med den saken, du som läser de här raderna, ty denna tidning kämpar för ditt eget bästa! Du gör således nytta åt dig själv, om du agiterar för Morgonbris.
M. P.

* * *

Ovanstående uppmaning är skriven av en kvinnlig partikamrat från Finland, som en tid vistats i Stockholm.

Ur Konserveringsbok

för svenska hemmen av *Gustaf Lind* och *John Gréen* tillåta vi oss att även i detta nummer avskrika några recept. Denna gång blir det behandlingen av frukt, bär och grönsaker enligt steriliseringsmetoden.

Sterilisering.

För att de på konservglasen inlagda produkterna skola hålla sig friska är det alltså nödvändigt att först döda bakterierna ävensom i glasen befintliga jäst- och mögelsvampar etc. I fråga om frukter och bär dödas dessa svampar etc. redan innan kokpunkten uppnåtts och på relativt kort tid, under det att i fråga om grönsaker upphettningen i regeln måste ske till kokpunkten. Men genom steriliseringen vinnes i detta fall även något annat, nämligen glasens lufttäta tillslutning. Utom konserver innehålla glasen även luft. Som följd av dennas utvidgningsförmåga uppstår vid upphettningen ett starkt tryck inuti glaset. Detta tryck blir, i den mån upphettningen fortgår, starkare än fjädrarnas mottryck, varav följden blir den, att locken höja sig och en del luft tränger ut ur glaset.

Så snart apparaten med glaset lyftes ur det varma vattnet, blir fjädrarnas tryck återigen starkare än trycket inifrån. Den yttre luften kan därför ej intränga i glaset. I den mån som avkyllningen fortgår, inträder sålunda en stark luftförtunning inuti glaset, ett vakuum, som det benämnes. Den glaset omgivande luften trycker allt hårdare mot väggar och lock. Fjädrarna kunna lossas. De äro numera obehövlige. Förefinnes emellertid ett det allra minsta fel i själva glaset eller där tillslutningen sker, så att luften ånyo kan tränga in, dröjer det icke så länge förrän tomrummet ånyo blir fyllt med luft. Det yttre lufttrycket verkar då icke längre och följden härav blir den, att locket lossnar. Locket har icke »tagit fast», som man plägar uttrycka sig.

Tiden för steriliseringen beräknas alltid från den minut, då temperaturen

nått det gradtal, som för den ifrågavarande frukten eller köksväxten angivits. Upptager ett recept en steriliseringstid av 1 1/2 timme vid 100 gr. C., så räknar man tiden från den minut, då termometern i apparaten nått 100 gr. C.

I fråga om själva steriliseringen gäller det som regel, att grönsaker upphettas hastigt i apparaten. Frukt däremot, och i all synnerhet lösa sådana, upphettas långsamt. Verkställes upphettningen för hastigt, falla dessa senare mera tillsammans, d. v. s. de flyta upp i glaset.

Vidare bör beaktas att grönsaker och svamp, inlagda på vida glas, steriliseras 20—30 minuter längre än sådana, som konserveras på smala glas. Det ligger nämligen i sakens natur, att innehållet i ett mindre glas fortare blir genomhettat än i ett större.»

Förkokning.

Vad som hör till denna konserveringsmetod är en förkokning av frukter och grönsaker, och gives därom följande anvisning:

»Vid sterilisering av lösa frukter pläga dessa pressas tillsammans och flyta upp i glaset, vilket sålunda till större eller mindre del blir fyllt enbart med lag. Sådana glas se icke vidare prydliga ut, oavsett att utrymmet i desamma icke tillvaratages på bästa möjliga sätt. Det skulle kunnat få rum mera frukt i glaset. Genom att upphetta frukterna före steriliseringen förekommes detta frukternas sammanfallande i glaset. Denna frukternas upphettning, vilken sker i sockerlag, benämnes vanligen *förkokning*, ett uttryck som möjligen kan synas något oegentligt, alldenstund det mången gång endast blir fråga om en upphettning till 65—80 gr. C.

Till förkokning kan användas antingen den för frukten i glaset avsedda lagen eller också en särskild förkokningslag med 3—400 gram socker pr liter vatten. Mot användande av särskild förkokningslag kan nog den anmärkningen framställas, att någon del av fruktsmaken går förlorad.

Förkokningen kan försiggå antingen i öppen gryta eller i de för frukten avsedda glaset. Använder man särskild förkokningslag, sker förkokningen alltid i öppen gryta. Skall den verkställas i glaset, fyllas dessa med frukt, sockerlagen överhålls, glaset ställas i apparaten och upphettning företages. När glaset blivit avkylda, tager man av innehållet i ett glas och fyller de övriga därmed.

Vid förkokning i öppen gryta lägges frukten i den kalla eller åtminstone svala lagen, varefter upphettningen långsamt försiggår. Iakttagas bör, att skalade frukter måste hållas nedtryckta i lagen, enär de överst liggande annars mörkna. Detsamma gäller även under det att glaset göras i ordning för steriliseringen.

Förkokningen kan understundom även inverka menligt på produkten som konserverad. Detta blir fallet om t. ex. frukterna förkokas för hårt, så att de

bliva för lösa och som följd därav vid inplockningen på glaset falla för tätt tillsammans. Det rymmes då icke tillräckligt med lag i glaset, och kompotten blir alltför syrlig, hur stark sockerlag än användes. Dessutom bör ju i en fin kompott alltid finnas en viss mängd lag.

Förkokningen får därför icke ske hårdare, än att frukterna fullständigt bibehålla sin form. Göra de detta, rymmes mellan dem tillräckligt med lag, och kompotten blir fin både till utseende och smak.»

Här nedan några recept:

Gurkor.

Bänk- eller växthusgurkor skalas och skäras som pressgurkor. De plockas därefter ned i glaset med eller utan persilja.

En lag bestående av 20 gram salt, 10 gram citronsyra och 75 gram socker pr liter vatten iordninggöres. Denna lag tömmes över gurkorna i glaset.

Glas: 1/2 liters vida.

Sterilisering vid 80 gr. C. i 30 minuter.

Omsterilisering verkställes efter 24 timmar vid 80 gr. C. i 15 minuter.

Vid användningen förfäres som vid inläggning av färska pressgurkor, d. v. s. man tillsätter socker, salt, ättika, peppar och persilja på vanligt sätt.

Gurkor.

Små felfria, vita eller gröna druvgurkor sköljas och borstas väl rena. De läggas därefter i lämpligt kärl skiftesvis med salt och få stå en dag. Därefter avtorkas de väl och plockas ned i glaset tillsammans med dillkronor, kvistar av dragon, små syltlökar samt några lagerbärsblad och litet pepparrot.

Som lag användes helst god vinättika, som kokas upp, skummas och, sedan den kallnat, tömmes över gurkorna.

Glas: 1, 1 1/2 och 2 liters vida.

Sterilisering vid 80 gr. C. i 10 minuter.

Lingon.

Vackra lingon rensas och sköljas. Sedan de fått avrinna läggas de skiftesvis med socker i en gryta och upphettas där helt långsamt tills sockret smälter. När innehållet i grytan svalnat, fyllas bären i glaset. Under upphettningen erhålls lag tömmes över bären och sterilisering företages.

Glas: 1/2 liters smala.

Socketlag: 350 gram socker pr kg. bär.

Sterilisering vid 80 gr. C. i 20 minuter.

Inhållet i ett 1/2 liters glas väger i medeltal 450 gram och beräknas räcka till 5 personer.

Inlagda på detta sätt lämna lingonen en smaklig kompott.

Vinbär, röda.

Bären skördas med klase, rensas och sköljas, varefter de plockas på glaset, sedan vattnet hunnit rinna av. Socketlag tillredes och tömmes varm över bären, vilka sedan fullständigt få kallna. Efter eventuell påfyllning av bär verkställes steriliseringen.

Glas: 1/2 liters smala.

Socketlag: 1,000 gram pr liter vatten.

Sterilisering vid 80 gr. C. i 20 minuter.

Ett inflägg i rösträttsfrågan.

Uti Malmö Tidningens aftonblad läses följande anförda skäl »*varför kvinnorna ej böra erhålla politisk rösträtt*»:

Därför att kvinnorna endast betala en försvinnande del av skatten till staten och icke fullgöra allmän värnplikt.

Därför att ett samhälle bör styras av män och hemmet är kvinnans värld.

Därför att männen vid all lagstiftning taga den största hänsyn till kvinnorna och barnen, som stå dem nära.

Därför att kvinnornas arbetsförhållanden försämrats om kvinnorna indragas i de politiska striderna.

Därför att kvinnornas hjärtan böra helt tillhöra hemmen och det ländertill nationens bästa att deras praktiska hushållsförstånd kommer till nytta i hemmen.

Därför att statslivet skulle taga skada av ett kvinnoregemente under det att hemmen icke kunna undvara kvinnorna.

Dessa skäl hava förvånat många tänkande män och kvinnor, och man förvånar sig ej minst över att redaktören av ovan nämnda tidning velat införa dem uti sin tidning, då de till stor del äro nästan löjliga.

Varför betalar (som redaktören av Malmö Tidningens aftonblad säger) kvinnorna endast »en försvinnande del av skatten till staten»?

»Jo, därför att de av männen övertaget äro förbehållna lönande platser.»

Därför, att man ej tilldelar kvinnorna på långt när så stor lön som männen, även om de utföra samma arbete.

Därför, att kvinnornas arbete för övrigt ej av männen värderas till någonting, och således *anses* de flesta kvinnorna ej förtjäna någonting eller hava några inkomster.

Varför fullgöra icke kvinnorna allmän värnplikt?

Därför att männen (vilka stiftat de nu varande lagarna) så velat hava det.

För övrigt frågas om ej kvinnorna, mera än männen, våga, och måste våga sina liv för nationen, samhället och landet, i det att de framföda landets söner.

Var står det skrivet att »samhället bör styras endast av män» och att hemmet »är kvinnans värld»? Jo, endast uti männens egoistiska hjärnor. — Styr kanhända inte mannen hemmet också?

Taga männen (som ovan nämnda tidning påstår) den största hänsyn till kvinnorna och barnen »vid all lagstiftning»? Nej, — till sig själva.

Vidare påstår tidningen, att kvinnornas arbetsförhållanden skulle försämrats om de erhöles politisk rösträtt.

I så fall måste de övertaget alla vara mindre vetande om de ej förstode att använda den till sin fördel.

Det nästa skälet tidningen har att anföras är, »att kvinnornas hjärtan böra helt tillhöra hemmen», men vad männens hjärtan böra tillhöra — därmed är det antagligen ej så noga — säkerligen litet var som helst och över allt. —

Vidare säges uti tidningen att »det

länder till nationens bästa, att kvinnornas praktiska hushållning kommer till nytta uti hemmen». Vill tidningen därmed påstå, att kvinnorna, om de erhålla politisk rösträtt, skulle övergiva hemmen? Då ligger det ju lika nära till hands att påstå, att de skulle upphöra med att gifta sig, och det skulle minst sagt vara löjligt att komma med ett dylikt påstående. För övrigt borde sunda förnuftet säga varje människa, att en naturlig maka och moder ej sviker sina plikter uti hemmet även då hon erhåller politisk rösträtt, ty kärleken till barnen — moderskärleken — sviker ej. Tvärtom skall kvinnan, då hon erhåller politisk rösträtt, därigenom sparas till allt större verksamhet.

Till slut påstår tidningen att »statslivet skulle taga skada av ett kvinnoregemente». Ordet »kvinnoregemente» häntyder ju på, att landet skulle styras endast av kvinnor, likasom det nu styres av män. — Redaktören av Malmö Tidningens aftonblad har säkerligen missförstått saken en liten smula, ty kvinnorna äro övertaget ej så egoistiska att de vilja vara »ensamma herrar på täppan», utan deras mål är — likställighet med männen så långt som möjligt, att de må dela »ljvt och lett» med dem — ja, bliva, »ett» med dem — och icke endast tjänarinnor.

Må påpekas, att männens aktion mot kvinnans politiska rösträtt börjats något litet för sent. De borde hava börjat för länge sedan med att hålla kvinnorna uti okunnighet — ja, de borde ej tillåtit kvinnorna att lära sig läsa eller skriva (ty de kunskaperna skulle ju nästan vara överflödiga för dem — de kunde nog laga mat, tvätta och skura ändå), ännu mindre borde männen hava givit dem tillträde till seminarierna och universiteten. Att nu tänka sig en manlig folkskollärare och en kvinnlig sådan — en manlig postexpeditör och en kvinnlig — en manlig postmästare och en kvinnlig — en manlig doktor och en kvinnlig sådan — att tänka sig dessa män *med* politisk rösträtt, och dessa kvinnor *utan* denna rätt. —

Undrar var herr redaktören av Malmö Tidningens aftonblad finner rättvisan? Männen hava i sanning börjat sin aktion — för sent.

»Kvinnans politiska rösträtt» anses numera med skäl endast vara en tidsfråga.

Osby (Skåne) den 30 juni 1913.

L. Bender.

Förbliv outtröttlig i din agitation för Morgonbris. Kom ihåg att du därmed utför ett gott arbete för våra idéer.

Uppmana även kvinnorna tillhöra sitt facks organisation.

Barns och mödrars rätt,

särskilt med hänsyn till frågan om bidrag från försörjare och om barnpensionering. Skrift av *Anna Lindhagen*. Norstedt & Söners förlag. Pris 40 öre.

Sakrikt och instruktivt leder förf. oss in på nuvarande stora brister i lagen angående dessa frågor. Stannar dock icke vid att påpeka bristerna, utan ger oss en god sammanfattning av dessa lagars nuvarande läge i Danmark och Norge och framför »lämpliga utvecklingslinjer hos oss». Boken ger även många bilder ur livet från ensamma mödrars värld.

Frågans nuvarande läge hos oss torde väl, genom andra kammarens bifall till hrr Berglunds och Lindhagens skrivelseförslag, vara sådan att den är föremål för behandling inom såväl lagberedningen som fattigvårdslagstiftningskommittén, då sannolikt k. m:t påbjudit utredning.

Skriften innehåller:

Ensamma mödrars ställning;

Barnpensionering (1913 års förslag);

Lagstiftning mot försumliga försörjare;

Sammanfattning av nyaste lagändringar och ändringsförslag i Danmark och Norge;

Frågan i svenska riksdagen och lämpliga utvecklingslinjer hos oss.

Denna så aktuella skrift torde kvinnorna förskaffa sig.

S. S.

Drömd idyll.

Av *Oscar Levertin*.

När man är helt ung föraktar man idyllen. Dess kvällslandskap med den långsamt dalande solen bak skogskantens grönska och den fredliga sången av de små vågorna i ån, som aftontrött slingrar sig fram mellan de dagliga ängsvallarna, är något alldeles för stillfärdigt för ens oroligt klappande hjärta och det unga blodets önskningar om stormiga upplevanden och svindlande lycka. Passionens brandröda aftonrodnad med häftigt framsusande, sönderslitna skyar eller tragediens dystraste septembernatt med kulet månsken på stormigt vatten, det är den första ungdomens drömda landskap, de enda omgivningar, som riktigt passa för den stora lidelsen, den stora smärtan, och vad man nu allt kallar detta bullrande med pukor och tam-tam, som man älskar när man är ung. Senare blir man både mer anspråkslös och mer kräsen i sin smak. En liten kvast ängsblommor kan glädja en mer än en hel tropisk trädgård, men då skall också buketterna vara utan ett missljud, i akt sam stämning knuten av ett hjärta, som förstär, med häggkvistar, som betyda vårlycka, daggbåpa, som betyder delad ro, samt först och sist den vita syrenen,

den nordiska kärleksmelankoliens ljuva blomma...

Men denna bukett skall man också få i sin hand i det enda rätta ögonblicket — det är ömtåligare att passa in den bland dagens timmar än att finna platsen bland rätterna för en sällsynt läckerhet vid en högtidstafel. Helst bör den i hemlighet vara smusslad på ens skrivbord — men icke upptäckas, förrän när arbetet börjar gå trögt och de tråkiga tankarna komma. Då njuter man den rätt med all dess skönhet och dess symbolik och känner hela lyckans tacksamhet mot den varsamma och fina hand, som knutit den.

Är man ensam, får man binda sin bukett själv. Under de gångna åren har jag beständigt på resor och strövtåg samlat idyller åt mig själv. Det vill säga: så snart jag funnit någon vrå av världen, där allt, sol och stuga, atmosfär och bohag hade detta ömtåligt avvägda samband, som gör att man trivs, har jag gömt bilden därav i min fantasi, som andra resevärdar gömma fotografier i sin kappsäck. En fruktträdgård, på vilkens av blomblad vita vägkrökar min dröm tyckte om att lustvandrade, en sommarsval slottssal, där min tanke fann sig väl framför den gotiskt stela och intågande helgonlegenden på den gamla spiseln kakel, landskap och interiörer, allt har jag samlat, som andra samla porsliner eller solfjädrar — jag har samlat dem för att i dem få en tillflykt i min längtan, en fristad i min sorg, ett alibi, dit jag kunde fly undan, långt bort från verkligheten.

När det hela blir för dumt och för tråkigt och människorna för ledsamma med sitt buller och sitt split, sluter jag ögonen, och strax är jag långt borta. Jag är i någon av mina idyller, står i en vårgrün bokskog vid Rhen bland solväven under det lätta, ljusa löftaket eller hör i mitt öra den värdigt lättjefulla kadensen över en genuesisk slottsgårds klassiska springvatten. Och det angenämasällskap har jag med — naturligtvis unga damer. Idyllen är ju strängt taget intet annat än en ung kvinnas söndagsdräkt.

Olyckligtvis äro dessa unga damer icke lika mycket att lita på som deras omgivning. De kunna göra en elaka spratt och ens idyll kan lika plötsligt vara krossad som en såpbubbla, omilt vidrörd av en tanklös reskamrats finger.

För att undvika sådana missöden har jag nu diktat mig en idyll, som ej finns på någon av verklighetens kartor. Jag har diktat ett hus i ett diktat landskap. Det är en ljusmålad träbyggnad med gröna fönsterluckor, en smal förstusvale, genom vilkens blå- och vitmålad spjälör äppelblommen faller in med kvällsvinden, och stora fönsterbräden, till vilka svalorna komma tidigt i gryningen och väcka mig och min älskade med sina otåliga morgonrop. Lindarna och syrenerna stå så tätt kring stugan, att deras grenar rassla mot rutorna, och min älskade kan från sitt fönster bryta den vita blomklasen, som hon sätter i sitt skärp, sedan hon smågnolande fäst upp

sina tunga flätor. Står jag på tröskeln skyggande med handen för ögonen mot sommarsolen, ser jag genom trädgårdens fruktträdsvall blomsterlandens lejongap och riddarsporre på ömse sidor om gången, på vilken sorlet av min älskades klädningsfäll mot sanden hörs som en sång, vilken helt fyller mitt hjärta. Längre bort ligger en gårdsplan, där katten sover i sanden vid det rinnande brunnskalet, och några tomma vagnar stå fränspända och dammiga, givande en ljuv visshet av, att alla resor äro slut och man är riktigt lyckligt och väl hemma. Sedan taga de gröna ängarna och de gula rågarna vid, med höga ax och blommor kring den smala dikesrenen, där man går mot aftonen med huvudena tätt nära varandra. Sist inramas hela dalen av en skogsås med några stora och lugna linjer — det är äventyrslandet, dit man kan gå på upptäcktsresa efter osedda gömmor med pyrola och linnéa och orörda, bruna tjärnar; det är stängslet mot omvärlden.

Invändigt har huset samma leende och ro och samma ljusa stillhet som landskapet omkring. Där äro de gladaste rum med idel lustiga och lantliga bohag. Men mest muntrar all målningen därinne, ty det finns knappast något från väggar och tak ner till trappans ledstång och räckverk, som icke är struket i ljusa, men ej bjärta färger. Jag kan så väl se hurudan han var, den sorglösa, trettioårs fyr, som kommit med sin färgpyts och gjort målningen, halvt artist, halvt vagabond — veka ögon men militärisch mustasch — med mycken glättig sång och en vacker, omedvetet vemodig dröm om lyckan inom sig. Och han har målat alla dessa smeksamma ornament och alla dessa omotiverade blomsterfestoner, medan kan visslade en sentimental visa och tänkte på något helt ungt flickebarn med ohejdat skratt och blanka ögon.

Sängkammaren är ett riktigt litet brudgemak, med överfyllda blomsterkorgar på väggarna och två ljusblå slingor, som man ser vart man blickar. Vid taket, över de vita herrgårdsmöblerna, ända till spegelramen, överallt slingra sig de två ljusblå linjerna, förfölja varandra, mötas och fannas. Köket har en luft av gammaldags folkberättelse med den målade bågen och kogret över flickornas fällbänk, det brinnande hjärtat på dragkistan och de i rosor hopflätade namnen på skåpets dörrflyglar, och den lilla spiseln, i vilken man ser de eldröda glöden ivrigt spraka mot den blänkande kitteln, kommer en att tänka på rodande flickor, höstsägner och stekta äpplen.

Men inne i den långa salen, där de stora pingstliljorna blomma, står husets tidmätare. Det är intet av de moderna stadsuren, som med sin nervösa, brådskande gång jaktar våra liv i feber och kallt och obönhörligt som en hjärtlös allmoseutdelerska minuterar ut vår glädjes njuggt tillmätta timmar. Nej, det är en gammal moraklocka med rostiga lod, och dess tunga pendel påminner oss om tiden saktmodigt och vänligt, som vår gamla mor, som halvt icke nåns att

Partilager i Stockholm hos **Daw. Dahl**, Triewaldsgränd 3. Allm. tel. 252 52. Riks. 29 07.

Partilager för landsorten hos **A.-B. Tekn. Fabr. Kronan** i Karlstad. Ordertelefon 10 89.

störa vår lycka. Ända tills det skymmer sitter min älskade vid sin vävstol och väver rutor, brokiga som mina tankar, och bård, röd och klar som hennes egon trofasthet, och vid fönstret har jag lagt mitt pappersblad bland krukorna med geranium och balsamin och leker drömmande ihop svärmodigt lyckliga rim. Men när solen sjunker, kärlekslyckans stora, lugna sommarsol, stiger min älskade upp från sin väv, och leende tar hon fram ett spel dockkort, med vilket hon lekt som barn, och med de små korten lägga vi en lång patience, som aldrig vill gå... Men när så sommarnattens halva skymning faller in i rummet, när tystnaden hörs som sång och blommornas doft får en hemlighetsfull sötma, sträcker jag min arm om hennes liv och viskar:

Min älskade, en dag har gått,
en dag vi fått som gåva.
I sina ljusa blomsterslott
re'n fjärlarna sova.
Den yra sländan i sitt bo
har redan gått till ro.

Min älskade, ditt huvud lägg
emot mitt hjärta sakta.
Nu solen sjönk bak skogens vägg.
Jag vill din vila vakta
och vyssja ögontrösten min
i vita drömmar in.

Min älskade, en dag har gått,
en dag vi skola sakna,
låt, Herre, oss när natt förgått
med solen åter vakna.
Mitt hjärtebarn, som tänkt sig trött,
emot mitt bröst, sov sött!

Sådan är min drömda älsklingsidyll, och den borde jag leva mig in i, ty i den är allt diktat, och intet kan sålunda störa dess stämning. Det är först när man är barnslig nog att ävlas att vilja giva sina drömmar verklighet, som allt det kommer med i spelet, som förbittrar våra dagar: missförstånden, sveken och sorgerna. Varför då också envisas att binda sin inbillning vid staden, där man bor, och människorna, man möter, när man i sin hand har nyckeln till alla fantasiens riken, till alla de sollysta lyckoland, där allt är hand i hand utan en söndring och utan en missuppfatt-

Nya Banken

Stockholm.

Sparkassa 4½ proc.

ning som grumla de gröna häckarnas och de blommiga fältens högtidsro.

Och dock, du verklighetens egen nyckfulla och nödbjudna lycka, gå icke min dörr förbi. Det är blott därför, att du icke kommer och jag är ensam, som jag leker med bilder och syner och med dem söker besticka min längtan. Kom blott, och jag skall offra för dig mina vackraste fantasier, ty jag vet väl, att den lust, du giver, är så mycket starkare än mina drömmars som stål är starkare än vax, och till och med i ditt kval finns en eggelse, som berusar. Så kom, du livets egen trolska, saliggörande och sönderbrytande lycka, och jag skall lägga på ditt altare alla mina diktade idyllers fredligt doftande blomsterskörd.

(Ur »Legender och visor».)

Morgonbris

bör läsas av alla arbetarekvinnor.

Lösnummerpris 10 öre.

Subskribera å

Kvinnan och socialismen,

August Bebels berömda arbete.

16 häften à 25 öre, med Bebels porträtt.

9 häften utkomna.

Pärmar à 50 öre.

TIDENS FÖRLAG,
Stockholm.

Stockholms Folkbank

Huvudkontoret: Klarabergsgatan 23.

Kommendörsgatan 25.

Avdeln.-kontor: Barnhusgatan 16.

Fleminggatan 59 B.

Lidingö Villastad.

Depositions-Ränta } 5 proc.
Kapitalräkn.-Ränta }

Sparkasse-Ränta 4½ proc.

Kassafack från kr. 5 pr år.

Arbetarebanken

Avdelningskontoret: Kungsgatan 60.

Hemsparbössor kostnadsfritt.

Bliv agent

för INGERSOLL!

14,000 ur om dagen

säljas av Ingersolls amerikanska ur. Varje ur med garanti. Pris 5:-- , 6: 50, 8: --, 9: -- (armbands-) och 10: -- kr. förgylld, nickel och oxiderad metall.

Kedjor fr. 50 öre—5 kr. st.

Insänd kr. 5, erhålles franco ett provur i önskad metall.

Amerikanska Urimporten, Klarabergsgatan 46, STOCKHOLM.

Arbetare! Kooperatörer!

Köp Edra **Arbetskläder** samt

Herr-, Dam- och Barnstrumpor hos

Kooperativa Syfabriken Linnéa,

Stora Vattugatan 5, 2 tr.

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring å sitt eget eller bägge makarnas liv. På grund av mindre dödlighet ha kvinnor lägre premier i **DE FÖRENADE**. Premiärbefrielse vid sjukdom och olycksfall, m. fl. för-
måner.

En arbetarhustru

borde icke köpa annan symaskin än

Solidar-Symaskinen,

som är den yppersta i handeln, av största fullkomning och ger största valuta. Vi bjuda fullaste garanti för att de med vårt firmamärke försedda maskinerna äro ett fabrikat, som på teknikens nuvarande ståndpunkt är det högsta som kan uppnås och överträffas icke av något annat fabrikat. Särskilt för-
mänliga betalningsvillkor.

Symaskinsaffären **SOLIDAR,**

Vasagatan 52, STOCKHOLM.

Svenska Livränteförsäkringsbolaget

Framtiden.

Folkpensionering,

Folkförsäkring,

Livförsäkring.

Förmånligaste försäkringsvillkor.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 3:dje fredagen i varje månad kl. 7 e. m. å Bryggeriarb.-förb. exp., Barnhusgatan 14. Ord. och korresp. fru A. Frösell, Västmannag. 48, 4 tr. Allm. tel. 286 58. Kassörskan träffas för uppbörd tredje fredagen kl. 7 e. m. första månaden i varje kvartal å Bryggeriarb.-förb. exp.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem)

avhåller ordinarie möte 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad kl. 8 e. m.

Obs! 1:sta måndagen i P-salen, 3:dje måndagen i D-salen, Folkets Hus. *Styrelsen.*

Kiruna soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen varje månad i Folkets Hus' lilla sal kl. 8,30 e. m. *Styrelsen.*

Hälsingborgs soc.-dem. kvinno-

klubb avhåller möte 1:sta och 3:dje måndagen i månaden i Folkets Hus F-sal kl. 8 e. m.

Sjukvårskassan har uppbörd andra mötet i månaden. *Styrelsen.*

Gellivare soc.-dem. kvinnoklubb

avhåller ordinarie möte 1:sta och 3:dje måndagen varje månad kl. 4 e. m. Lokal: Nya Folkets Hus. *Styrelsen.*